

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
(ΘΕΜΑΤΑ Α1 έως Γ1)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α) Σελ. 63¹:

Πανελλήνιον: Συμβουλευτικό σώμα που θέλησε να επανδρώσει ο Ιωάννης Καποδίστριας με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, δηλαδή του αγγλικού, του γαλλικού και του ρωσικού κόμματος, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη. Η κίνησή του αυτή επιβεβαιώνει ότι η ύπαρξη των πρώτων κομμάτων ήταν πλέον δεδομένη.

β) Σελ. 146, 152:

Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής: Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη – πολίτες ουδέτερων κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαζίμων. Το 1924 και το 1925 μερίμνησε για την επιστροφή 200.000 Ελλήνων από την Καππαδοκία και γενικότερα από την Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία.

γ) Σελ. 53:

«ΗΛΟΥΕΡ»: Βρετανική εταιρεία η οποία κατά το 1925 ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.

¹ Σύμφωνα με τις σελίδες του σχολικού βιβλίου.

ΘΕΜΑ Α2

- α) Σωστό
- β) Σωστό
- γ) Λάθος
- δ) Λάθος
- ε) Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σελ. 20: «Στη διάρκεια του 18ου αιώνα ... οι Έλληνες».

ΘΕΜΑ Β2

Σελ. 97 – 98: «Οι υψηλοί δείκτες ... (Κ.Κ.Ε.)».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Θα πρέπει να αξιοποιηθεί το ακόλουθο σημείο του σχολικού βιβλίου:

- α) Σελ. 156 – 157: «Η αγροτική αποκατάσταση ... ζώα.».

Ενδεικτική απάντηση:

Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Στο κείμενο της Ελένης Μπενέκη από το ιστορικό έργο «Ψηφίδες της Αγροτικής Αποκατάστασης των προσφύγων του 1922» επισημαίνεται ο παραγωγικός χαρακτήρας που είχε η αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής, η πραγματοποίηση της οποίας επιχειρήθηκε με τρόπο μεθοδικό. Σε αυτό το πλαίσιο, οι πρόσφυγες εξομοιώνονταν με τους γηγενείς ακτήμονες και αποκτούσαν το δικαίωμα αγροτικής αποκατάστασης σύμφωνα με όσα αναφέρει ο ίδιος Διευθυντής Αγροτικής Αποκατάστασης της ΕΑΠ. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, σε νέους συνοικισμούς προσαρτημένους σε χωριά και σε νέους, αμιγώς προσφυγικούς συνοικισμούς. Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε ανάλογα με το μέγεθος της

οικογένειας των προσφύγων, την ποιότητα του εδάφους, το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα άρδευσης. Συνήθως ο κλήρος δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες. Στην αρχή η διανομή από τις υπηρεσίες εποικισμού ήταν προσωρινή. Θα γινόταν οριστική μετά την κτηματογράφηση από την τοπογραφική υπηρεσία το Υπουργείου Γεωργίας. Εκτός από τη γη παραχωρούνταν στέγη, εργαλεία, σπόροι, λιπάσματα και ζώα. Το ίδιο κείμενο επιβεβαιώνει την μέριμνα των αρμόδιων για την αγροτική αποκατάσταση υπηρεσιών της ΕΑΠ σχετικά με τις ανάγκες που θα προέκυπταν κατά τη διαδικασία αυτή. Έτσι, υπήρχε η πρόβλεψη, εκτός από την παραχώρηση κλήρου και αγροτικών κατοικιών, να δοθούν στους πρόσφυγες τα απαραίτητα μέσα –σπόροι, μικρά και μεγάλα ζώα, γεωργικά εργαλεία– μέχρι να ολοκληρωθεί η πρώτη καλλιέργεια. Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούσαν να επεκταθούν χρονικά και κατά το δεύτερο έτος από την εγκατάσταση των προσφύγων.

Θα πρέπει να αξιοποιηθεί το ακόλουθο σημείο του σχολικού βιβλίου:

β) Σελ. 157: «Για τη στέγαση ... Αγροτική Τράπεζα.».

Ενδεικτική απάντηση:

Για τη στέγαση τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μία αποθήκη και ένας σταύλος. Στο κείμενο του απολογισμού δράσης της ΕΑΠ για τα τρία πρώτα χρόνια λειτουργίας της τονίζεται ότι η ανέγερση των αγροτικών προσφυγικών κατοικιών μέσω του συστήματος της εργολαβίας αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέρειες, με σημαντικότερες αυτές της μεταφοράς οικοδομικών υλικών σε δυσπρόσιτες περιοχές, της εξεύρεσης οικοδομικών υλικών και εργατών. Μάλιστα, σε αρκετές περιπτώσεις οι κατοικίες που παραλαμβάνει η ΕΑΠ από τους εργολάβους ήταν ποιοτικά κατώτερες ακριβώς λόγω της χρονικής πίεσης που δημιουργούσε η ανάγκη στέγασης των προσφύγων. Σε ό,τι αφορά το σύστημα της αυτεπιστασίας, σύμφωνα με το ίδιο κείμενο, παρέχονταν στους πρόσφυγες όλα τα αναγκαία οικοδομικά υλικά αλλά και χρήματα για την αμοιβή των ειδικευμένων εργατών. Οι πρόσφυγες πρόσφεραν την εργασία τους όπου ήταν δυνατό και φρόντιζαν για τη μεταφορά των οικοδομικών υλικών. Η πρόοδος και η ποιότητα των εργασιών εποπτευόταν από έναν εργοδηγό, ο οποίος

παρείχε τις σχετικές προκαταβολές σε χρήμα ή σε είδος με βάση την εξέλιξη του έργου. Την αξία του παραχωρούμενου κλήρου θα πλήρωναν οι πρόσφυγες με δόσεις. Ο τίτλος που δινόταν στους κληρούχους ήταν τίτλος απλής κατοχής. Θα γινόταν τίτλος πλήρους κυριότητας αργότερα, μετά την αποπληρωμή του χρέους. Μετά τη διάλυση της ΕΑΠ, το 1930, τα χρέη των αγροτών προσφύγων ανέλαβε να εισπράξει η Αγροτική Τράπεζα.